

نقش و اهمیت منابع انسانی در تأمین امنیت استادیوم‌های فوتبال

رسول فرجی^{۱*}، مهرعلی همتی نژاد^۲ و سپیده شبانی^۳

۱. استادیار مدیریت ورزشی دانشگاه شهید مدنی آذربایجان

۲. استاد مدیریت ورزشی دانشگاه گیلان

۳. دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی دانشگاه گیلان

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۳/۲۰

تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۸/۲۱

چکیده

هدف: هدف پژوهش حاضر بررسی نقش و اهمیت منابع انسانی در تأمین امنیت استادیوم‌های فوتبال بود. **روش‌شناسی:** این پژوهش از لحاظ هدف کاربردی بوده و از رویکردهای کیفی و کمی برای جمع‌آوری داده‌ها و دستیابی به اهداف استفاده شده است. در بخش کیفی مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته‌ای با دوازده نفر متخصص انجام شد که به صورت هدفمند انتخاب شده بودند. در این مرحله، پرسشنامه‌ای ۱۷ گویه‌ای طراحی شد که در مرحله کمی، ۱۴۴ نفر شرکت‌کننده (شامل افسران پلیس، متخصصان و سازمان‌دهندگان مسابقات فوتبال، مدیران استادیوم) به صورت تصادفی به آن پاسخ دادند. از تحلیل عملی اکتشافی و تأییدی برای تحلیل داده‌های کمی و آزمون فرضیه‌های پژوهش استفاده شد. **یافته‌ها:** نتایج نشان داد منابع انسانی (امنیتی و غیرامنیتی) یکی از عوامل مؤثر بر امنیت استادیوم‌ها است. آموزش کارکنان ($P < 0/05$ و $t = 13/45$) و بررسی اعتبار و پیشینه آنها ($P < 0/05$ و $t = 10/78$)، به ترتیب با بارهای عملی $0/90$ و $0/78$ ، دو عامل فرعی مربوط به منابع انسانی هستند که در ارتقای امنیت استادیوم‌ها مؤثر می‌باشند. **نتیجه‌گیری:** منابع انسانی مشارکت‌کننده در برگزاری مسابقات فوتبال می‌بایست در طول عملیات مسابقه، نقش و مسئولیت خود در تأمین امنیت استادیوم را درک نمایند. همچنین، منابع انسانی آموزش‌دیده و تأیید صلاحیت‌شده می‌تواند تأمین محیطی امن و ایمن برای تماشاگران، ورزشکاران و مسئولان حاضر در استادیوم را تضمین نماید.

واژه‌های کلیدی: امنیت ورزشی، استادیوم فوتبال، آموزش، تعیین صلاحیت، کارکنان رویداد.

مقدمه

امروزه نقش تأثیرگذار منابع انسانی در فرایند عملیات سازمان‌ها بر هیچ کس پوشیده نیست. بهره‌برداری از سرمایه‌گذاری‌ها و دستیابی به اهداف و برنامه‌های پیش‌بینی‌شده بستگی کامل به نیروی انسانی توانمند، کارا و متعهد دارد که نسبت به اهداف و سیاست‌های دستگاه شناخت کامل داشته باشد و با استفاده از یک نظام آموزشی صحیح و جامع به‌طور مستمر با دریافت آموزش‌های مورد نیاز ضمن افزایش دانش علمی بر مهارت عملی خود بیفزاید (پورکریمی و همکاران، ۱۳۸۹). امروزه دیگر سرمایه‌های مادی و طبیعی را به‌عنوان یک عامل موفقیت به‌شمار نمی‌آورند، بلکه نقش نیروی انسانی را به‌عنوان یک عامل مهم و اثربخش در تولید فکر و اندیشه در فعالیتهای اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و غیره معرفی می‌کنند. این بدان معنا است که منابع انسانی موجود در سازمان مهم‌ترین بخش از دروندادهای سازمان هستند که به همراه علم و هنر مدیریت و تجارب و آموزش‌های کسب‌شده می‌توانند تجلی‌بخش موفقیت‌ها به‌شمار روند (مشتاقیان و همکاران، ۱۳۹۲).

ورزش به‌عنوان پدیده‌ای اجتماعی، نیروهای پویایی را دربر می‌گیرد که در کنش متقابل با یکدیگر می‌توانند عناصر موجود در ساختارهای فرهنگی و اجتماعی را تقویت کنند یا آن را به شکل تازه‌ای درآورند. گسترش روزافزون ورزش به‌گونه‌ای که میلیون‌ها نفر انسان در سراسر جهان از ورزشکاران، مربیان، داوران و مدیران باشگاه‌ها گرفته تا عکاسان، خبرنگاران، متصدیان مطبوعات ورزشی و دیگر رسانه‌های گروهی همه و همه در فعالیتهای ورزشی مشغول به کارند. با توجه به بازتاب وسیع برگزاری رویدادهای ورزشی در رسانه‌های جمعی امنیت موجود در برگزاری این رویدادها می‌تواند به‌عنوان نمودی از امنیت در سطح جامعه شناخته شود (کارگر و همکاران، ۱۳۹۵). از مهم‌ترین و ضروری‌ترین مسائل پیشروی برگزارکنندگان رویدادهای ورزشی فرایندهای تأمین امنیت رویداد است. امنیت از مقولات بسیار مهم و رایج حیات بشری از گذشته‌های دور تا امروز بوده که ضمن پشت سر نهادن تحولات عمده در گذر زمان، نه تنها از اهمیت آن کاسته نشده، بلکه هرروز بر اهمیت آن نیز افزوده شده و ابعاد وسیع‌تری یافته است (صالحی امیری و افشاری نادری، ۱۳۹۰). تنها زمانی که قوانین جامعه بر اساس توافق جمعی و رضایت عمومی به‌صورت یک قرارداد اجتماعی مورد تأیید و قبول متقابل افراد جامعه قرار گیرد و منافع ملی بر منافع فردی اولویت یابد، می‌توان به تحقق نوعی آرامش درونی در افراد و آسودگی از تعرض و تهدید اطمینان پیدا کرد. در غیر این صورت، سیستم امنیتی آن جامعه فاقد دیواره و لایه‌های ضربه‌گیر لازم خواهد بود و در چنین فضایی، همه‌چیز و همه‌کس می‌توانند تهدید علیه امنیت اجتماعی تلقی شوند و ناامنی اجتماعی شکل می‌گیرد (صالحی امیری و افشاری نادری، ۱۳۹۰). مدیریت امنیت ورزشی، ماهیت و گستره امنیت ورزشی و مسائل تهدیدکننده رویدادهای ورزشی مثل تروریسم (انگیزه فعالیتهای تروریستی، شیوه‌های فعالیت تروریست‌ها و نیز اثر اقدامات تروریستی)، بلایای طبیعی و مسائل ازدحام جمعیت در ورزش را مورد مطالعه و بررسی قرار می‌دهد (هال و همکاران، ۲۰۰۸). تروریسم، هولیگان‌یسم و بی‌نظمی‌های جمعیت از مهم‌ترین ریسک‌های تهدیدکننده رویدادهای ورزشی هستند (هال و همکاران، ۲۰۱۲). وقوع این‌گونه حوادث ناگوار در میادین ورزشی برای پنداری از کارکرد حوزه‌های مختلف اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی جامعه است (شاه منصور و مظفری، ۱۳۸۵) و خاص یک کشور و یا یک رشته ورزشی نیست و در اکثر کشورهای جهان و تقریباً در همه رشته‌های ورزشی به وقوع می‌پیوندد (امری، ۲۰۱۰) اما دامنه و تعدد آن در ورزش فوتبال بیش از سایر رشته‌های ورزشی است (رحمتی و محسنی تبریزی، ۱۳۸۲).

آشوبگری و خشونت در رویدادهای ورزشی مسئله جدیدی نیستند. از زمان‌های گذشته اقداماتی برای جلوگیری از بروز این ناآرامی‌ها و تأمین امنیت رویدادهای ورزشی انجام شده و رفته‌رفته اشکال جدیدتری به خود گرفته است. البته وظیفه مدیران و مسئولان برگزاری رویدادهای ورزشی در زمینه فراهم آوردن محیطی امن برای ورزشکاران، متصدیان برگزاری رویداد و نیز

تماشاگران آن چنان آسان نیست. حفظ امنیت و نظم برگزاری رویدادهای ورزشی، تنها هنگامی محقق می‌شود که تمامی اجزای سیستم امنیتی وظایف خود را به نحو احسن انجام دهند. در این زمینه، مدیریت موفق زمانی نمایان می‌شود که تمامی تدابیر و راهکارها جنبه پیشگیرانه داشته باشند. ضروری است عملکرد تمامی اجزای سیستم امنیتی بهبود یافته و زمینه ارتقای خلاقیت و توانایی‌های تمامی متصدیان به‌گونه‌ای فراهم شود که با مشارکت آنها زمینه بروز حوادث احتمالی کاهش پیدا کند (جلالی فراهانی و علی‌دوست قهفرخی، ۱۳۹۰).

محققان در بررسی عوامل مؤثر بر امنیت اماکن و رویدادهای ورزشی به موارد متعددی اشاره کرده‌اند. کارگر و همکاران (۱۳۹۵) در پژوهش خود عوامل مؤثر بر امنیت رویدادهای ورزشی را در پنج حوزه زیرساخت‌ها، فناوری، رسانه‌ها و تبلیغات، منابع انسانی و اقدامات فرهنگی دسته‌بندی نمودند. همتی‌نژاد و همکاران (۱۳۹۵) نیز زیرساخت‌های ورزش فوتبال، شیوه‌های محافظت فیزیکی از استادیوم‌ها، نیروهای انسانی و درنهایت مدیریت و برنامه‌ریزی مسابقات را به‌عنوان مهم‌ترین عوامل مؤثر بر امنیت استادیوم‌های فوتبال شناسایی و معرفی نمودند. بررسی پیشینه مطالعات صورت گرفته در حوزه امنیت ورزشی نشان می‌دهد که یکی از عوامل اثرگذار بر امنیت استادیوم‌های فوتبال، کارکنان استادیوم، پرسنل برگزاری و نیز نیروهای نظامی و انتظامی مسئول تأمین امنیت استادیوم می‌باشند (همتی‌نژاد و همکاران، ۱۳۹۵). به‌طور کلی پرسنل و کارکنانی که می‌توانند در امنیت استادیوم نقش داشته باشند به دو دسته پرسنل امنیتی (نیروهای نظامی و انتظامی) و غیرامنیتی (کارکنان استادیوم و هیئت فوتبال، نیروهای آتش‌نشانی، اورژانس، نیروهای داوطلب و غیره) تقسیم می‌شوند (همتی‌نژاد و همکاران، ۱۳۹۵). به‌زعم هال^۱ (۲۰۱۰) کلید محافظت از زیرساخت‌هایی همچون استادیوم‌ها و اماکن ورزشی، آموزش مؤثر کارکنان و پرسنل است. بهتر است کارکنان سازمان‌های ورزشی مسئول برگزاری مسابقات، نیروهای نظامی و امنیتی و همه کارکنان روز مسابقه اعم از راهنماها، فروشندگان، متصدیان بلیت و غیره به‌درستی آموزش ببینند و در مورد خط‌مشی‌ها و شیوه‌های تأمین امنیت استادیوم آگاه شده و نقش و مسئولیت خود در طول عملیات تأمین امنیت استادیوم را به‌خوبی درک کنند (هال، ۲۰۰۶). به عقیده سیسلک^۲ (۲۰۰۹) نیز پرسنل امنیتی ماهر و صدور گواهی‌نامه و تأییدیه برای این کارکنان از عواملی است که امنیت استادیوم را تضمین می‌کند. آموزش پرسنل برگزاری و نیز نیروهای امنیتی استادیوم در مورد نحوه رفتار با تماشاگران (هال، ۲۰۱۰)، آموزش پرسنل کنترل‌کننده ورودی-های استادیوم در مورد شیوه‌های بازرسی بدنی و کنترل اعتبارنامه افراد (هال، ۲۰۱۰؛ هال، ۲۰۰۶)، آموزش تکنیک‌های مدیریت جمعیت (هال، ۲۰۱۰، اسونسون^۳، ۲۰۱۲)، آموزش برنامه‌های مدیریت ریسک و روش‌های مقابله با بحران (هال، ۲۰۰۶) و درنهایت آموزش نیروهای امنیتی و پرسنل برگزاری در مورد نحوه برخورد با تهدیدات بمب‌گذاری و انواع سلاح‌های کشتار جمعی (هال، ۲۰۰۶) متغیرهایی هستند که در پژوهش‌های مختلف به آنها اشاره شده است. در همین زمینه افزایش دانش و آگاهی مسئولان امنیت استادیوم از طریق همکاری‌های داخلی و بین‌المللی (مثل حضور در همایش‌ها و سمینارهای مربوطه و نیز بازدید از استادیوم‌های سایر کشورها) می‌تواند کمک‌کننده باشد (هال، ۲۰۰۶). به عقیده هاوی و کامپل^۴ (۲۰۱۷)، نیروهای امنیتی نقش اجتماعی حیاتی در تأمین امنیت رویدادهای اجتماعی دارند و این در حالی است که معمولاً کمترین دستمزد و پرداخت نصیب این قشر می‌شود؛ باین‌حال نیروهای امنیتی ممکن است با ارزش‌ترین دارایی افراد برای برگزاری مطمئن رویدادها باشند.

نتایج پژوهش استوت و پیرسون^۵ (۲۰۰۶) نشان داد که بین عملکرد نیروی پلیس در کنترل نظم و برقراری امنیت ورزش‌گاه و میزان اوباشگری و خشونت در استادیوم‌های ورزشی ارتباط تنگاتنگی وجود دارد و رفتار پلیس در قبال تماشاگران، در بروز

1. Hall
2. Cieslac
3. Swenson
4. Howie and Campbell
5. Stott and Pearson

اوباشگری نقش بسیار مهم و تعیین‌کننده‌ای دارد، زیرا می‌تواند هم هواداران را از صحنه آشوب و درگیری دور کند و هم تحریک‌کننده آن باشد. فیلینگری^۱ و همکاران (۲۰۱۷)، در تحقیق خود گزارش دادند که یکی از عوامل مهم و تأثیرگذار در تجربه حضور افراد در ورزشگاه‌ها نحوه رفتار و برخورد کارکنان برگزارکننده و نیروهای امنیتی است. به عقیده این محققان، رفتار دوستانه کارکنان رویداد در احساس مثبت تماشاگران تأثیر داشته و اغلب تماشاگران در حضور نیروهای امنیتی احساس امنیت بیشتر را گزارش نموده‌اند. رمضان‌اوغلو^۲ (۲۰۱۲) در پژوهش خود به عدم مشارکت نیروهای پلیس برقرارکننده امنیت رویدادها در فعالیتهای آموزشی همچون هم‌اندیشی‌ها و همایش‌ها اشاره کرده و بر ضرورت آموزش این افراد برای مقابله بهتر با تماشاگران و برقراری امنیت استادیوم‌های فوتبال تأکید کرده است. محمدکاظمی و همکاران (۱۳۸۶) معتقدند بهبود نحوه قضاوت داور و عملکرد بازیکنان، مربیان و نیروی انتظامی، بر گرایش و بروز رفتار خشونت‌آمیز تماشاگران اثر بازدارنده به سزایی خواهد داشت. این محققان گزارش کردند که محدودیت‌ها به‌عنوان محرک‌هایی برای بروز رفتارهای تهاجمی عمل می‌کنند. رفتار غیراخلاقی مربیان، عملکرد نامناسب مدیران باشگاه، عملکرد نامناسب لیدرها و قضاوت‌های نادرست داور از مهم‌ترین عوامل مؤثر بر بروز رفتار هیجانی شدید تماشاگران فوتبال در پژوهش وثوقی و خسروی نژاد (۱۳۸۸) و کشگر (۱۳۹۲) بود. برخی محققین نیز معتقدند که برای مدیریت امنیت در ورزش باید سیستمی با عنوان «سیستم آگاهی از امنیت رویداد ورزشی» طراحی کرد که شامل چهار فرایند ارزیابی ریسک رویداد^۳، آموزش و تربیت نیروهای انسانی^۴، تمرین و تکرار شیوه‌های تأمین امنیت^۵ و ممیزی یا بازبینی شیوه‌های تأمین امنیت^۶ است (هال و همکاران، ۲۰۰۸).

به‌طورکلی به نظر می‌رسد وقوع حوادث ناگوار در ورزشگاه‌های فوتبال حاکی از فضای ناامن این ورزشگاه‌ها برای تماشاگران، ورزشکاران، مربیان، داوران و سایر افراد حاضر در آن‌ها باشد و مشاهده مکرر این حوادث نشان‌دهنده ضعف و کاستی مسئولین در پیشگیری و کنترل آن باشد (یوسف^۷، ۲۰۱۶). با توجه به اینکه مشکلات امنیتی و عدم آموزش منابع انسانی برگزارکننده رویدادهای ورزشی می‌تواند تأثیرات نامطلوبی در برگزاری رویدادهای ورزشی به‌ویژه بر حضور تماشاگران در استادیوم‌ها داشته باشد (جلالی فراهانی، ۱۳۹۲) و همچنین نظر به اهمیت تأمین امنیت اماکن و رویدادهای ورزشی با توجه به نتایج پژوهش‌های پیشین، هدف پژوهش حاضر بررسی نقش و اهمیت منابع انسانی در تأمین امنیت استادیوم‌های فوتبال ایران بود. یافته‌های این پژوهش می‌تواند به دست‌اندرکاران و برگزارکنندگان مسابقات فوتبال کمک نماید تا اقدامات مناسب در جهت ارتقای سطح امنیت استادیوم‌های فوتبال به‌واسطه نیروی انسانی برگزارکننده پیش‌بینی نموده و نیز هزینه‌های تأمین امنیت ورزشگاه‌های فوتبال را به‌طور مناسبی جهت‌دهی کنند. هرچند پژوهش‌های گذشته به‌صورت پراکنده به نقش عوامل انسانی در تأمین امنیت محیط‌های ورزشی اشاره کرده‌اند، اما پژوهشی که به‌صورت جامع و تمام شمول ابعاد انسانی مؤثر بر ارتقای امنیت محیط‌های ورزشی و به‌ویژه استادیوم‌های فوتبال ایران را بررسی کند یافت نشده و شکاف پژوهشی موجود در این زمینه محقق را بر آن داشت که به بررسی نقش و اهمیت منابع انسانی در تأمین امنیت استادیوم‌های فوتبال ایران بپردازد.

1. Filingeri
2. Ramazanoglu
3. Risk assessment
4. Training
5. Practice
6. Audit
7. Yusoff

روش شناسی

پژوهش حاضر کاربردی بوده و برای دستیابی به اهداف پژوهش از روش پژوهش ترکیبی^۱ استفاده شد. بخش کیفی پژوهش شامل دوازده مصاحبه رودرروی^۲ نیمه ساختاریافته با کارشناسان (یک نفر کارشناس فوتبال، دو نفر مدیر ورزشگاه فوتبال، پنج نفر افسر پلیس و چهار نفر استاد دانشگاه) برای شناسایی عامل‌های مؤثر بر امنیت ورزشگاه‌های فوتبال ایران بود. نمونه‌گیری در این مرحله هدفدار بوده و از روش نمونه‌گیری گلوله برفی^۳ برای انتخاب اعضای هیئت مصاحبه استفاده شد. کارشناس فوتبال و مدیران ورزشگاه شرکت‌کننده در این پژوهش از هیئت فوتبال استان گیلان و کارشناسان امنیتی پژوهش نیز از میان افسران ارشد نیروی انتظامی استان گیلان (یگان‌های ویژه و امداد) که مسئول تأمین امنیت ورزشگاه‌های فوتبال این استان در روز مسابقه بوده و با مسائل امنیت ورزشگاه‌های فوتبال آشنا بودند، انتخاب شدند. همچنین، چند نفر از اساتید دانشگاه که در زمینه مدیریت اماکن و رویدادهای ورزشی و مباحث مربوط به خشونت و پرخاشگری در ورزش متخصص بوده و در این زمینه تألیفاتی داشتند نیز در پژوهش شرکت کردند. همچنین در این مرحله یافته‌های مربوط به هفت مصاحبه با برخی از تماشاگرانی که جهت تماشای مسابقات فوتبال لیگ برتر ایران در ورزشگاه‌های فوتبال استان گیلان حضور داشتند، مورد استفاده قرار گرفت. از این تماشاگران خواسته شد تا نظرات خود در ارتباط با وضعیت امنیت ورزشگاه و مسائلی که منجر به بروز رفتارهای خشونت‌آمیز تماشاگران می‌شود تشریح نمایند. در این مرحله پرسشنامه‌ای ۱۷ گویه‌ای در مقیاس لیکرت شش گزینه‌ای (بدون اهمیت=۰ تا خیلی مهم=۵) برای سنجش نقش و اهمیت گویه‌های مرتبط با پرسنل و کارکنان برگزارکننده مسابقات فوتبال بر ارتقای امنیت ورزشگاه‌ها طراحی و ساخته شد. هر یک از گویه‌های پرسشنامه به‌صورت مستقیم و یا غیرمستقیم بر امنیت ورزشگاه تأثیر داشتند و مورد تأیید کارشناسان مرحله اول پژوهش قرار گرفتند.

جامعه آماری مرحله دوم پژوهش (مرحله کمی) شامل مدیران و دست‌اندرکاران استادیوم‌های فوتبال ایران، رؤسا و کارشناسان هیئت‌های فوتبال استان‌ها، افسران نیروی انتظامی مسئول تأمین امنیت استادیوم‌ها در روز مسابقه و نیز اساتید متخصص در زمینه اماکن و رویدادهای ورزشی و خشونت و پرخاشگری در فوتبال بود که از میان آن‌ها ۱۴۴ شرکت‌کننده (شامل ۴۰ نفر افسر پلیس، ۶۱ نفر از سازمان دهندگان مسابقات فوتبال لیگ‌های ایران در هیئت‌های فوتبال استانی و شهرستانی، هشت نفر از مدیران ورزشگاه‌های فوتبال ایران، ۱۵ نفر از نیروهای امنیتی ورزشگاه‌های ایران، ۱۲ نفر از اساتید دانشگاهی متخصص در زمینه مدیریت اماکن و رویدادهای ورزشی و خشونت و پرخاشگری در ورزش و نیز هفت نفر دیگر بدون اشاره به جایگاه سازمانی خود) به پرسشنامه طراحی‌شده در مرحله اول پژوهش پاسخ دادند. نحوه انتخاب نمونه در حوزه افسران پلیس به‌صورت در دسترس^۴، در بخش هیئت‌های فوتبال به‌صورت تصادفی ساده و در بخش متخصصین دانشگاهی، مدیران و نیروهای امنیتی ورزشگاه‌ها به‌صورت هدفمند بود. داده‌های جمع‌آوری‌شده با استفاده نرم‌افزار اسپاس نسخه ۲۰ تحلیل عاملی اکتشافی شد و پس از عامل‌بندی گویه‌ها، با استفاده از نرم‌افزار لیزرل نسخه ۸/۵ تحلیل عاملی تأییدی بر روی آنها انجام گرفت.

یافته‌ها

از میان ۱۴۴ شرکت‌کننده در این پژوهش ۴۰ نفر (۲۷/۷۷ درصد) جزء افسران نیروی انتظامی (یگان‌های ویژه، امداد و پیشگیری) و ۱۰۴ نفر (۷۲/۲۳ درصد) دیگر جزء دست‌اندرکاران مسابقات فوتبال و نیز کارشناسان و اساتید دانشگاهی بودند. به دلیل مسائل

1. Mixed-method Protocol
2. Face to face
3. Snowball sampling technique

۴. افسران نیروی انتظامی و یگان‌های ویژه استان گیلان با پیگیری‌های فراوان به عنوان نمونه در دسترس در تحقیق حاضر شرکت کردند.

امنیتی، محقق در جمع‌آوری اطلاعات مربوط به ویژگی‌های جمعیت شناختی افسران نیروهای انتظامی با محدودیت مواجه بود اما در جدول ۱ توزیع فراوانی کارشناسان و دست‌اندرکاران مسابقات فوتبال ارائه شده است.

جدول ۱. توزیع فراوانی کارشناسان و دست‌اندرکاران فوتبال بر اساس استان محل خدمت

نام استان	تعداد افراد شرکت‌کننده	درصد
گیلان	۱۵	۱۴/۴
اصفهان	۱۰	۹/۶
مرکزی	۹	۸/۷
تهران	۹	۸/۷
همدان	۸	۷/۷
فارس	۸	۷/۷
یزد	۸	۷/۷
قم	۸	۷/۷
البرز	۷	۶/۷
خوزستان	۷	۶/۷
کرمان	۵	۴/۸
خراسان شمالی	۳	۲/۹
آذربایجان شرقی	۳	۲/۹
هرمزگان	۳	۱/۹
آذربایجان غربی	۱	۱
قزوین	۱	۱
مجموع	۱۰۴	۱۰۰

بر اساس اطلاعات جدول ۱، استان گیلان با ۱۵ نفر شرکت‌کننده بیشترین تعداد شرکت‌کننده در این پژوهش را داشت. استان‌های آذربایجان غربی و قزوین نیز با یک نفر شرکت‌کننده در انتهای این فهرست قرار گرفتند. یافته‌های بخش کیفی پژوهش پس از تحلیل محتوای کیفی از نوع عرفی نشان داد، منابع انسانی (پرسنل و کارکنان رویداد) برگزارکننده مسابقات فوتبال یکی از عامل‌های اصلی مؤثر بر امنیت ورزشگاه‌های فوتبال ایران است. کارشناسان تحقیق عقیده داشتند که علاوه بر نیروهای امنیتی، نیروهای غیرامنیتی (سازمان‌دهندگان مسابقات) هم می‌توانند در تأمین امنیت استادیوم‌های فوتبال نقش داشته باشند. به نظر برخی از کارشناسان، نیروهای نظامی و انتظامی حاضر در استادیوم افرادی شناخته‌شده و با هویت هستند و مشکلی که وجود دارد ناشناس بودن و عدم تعیین هویت و همین‌طور عدم صلاحیت و شایستگی برخی از افراد زیرمجموعه برگزارکنندگان همچون افراد توزیع‌کننده بلیت، فروشنده‌ها، نیروهای خدماتی و غیره است. مسئله بعدی عدم آموزش همین افراد است که در برابر مسائل امنیتی و مشکلات جمعیت تجربه و علم کافی نداشته و بعضاً خود آنها عامل ایجاد بحران و اغتشاش می‌شوند. البته برخی افسران یگان ویژه حاضر در استادیوم‌های فوتبال در مصاحبه با محقق اذعان داشتند که آنان نیز در خصوص نحوه رفتار در شرایط اغتشاش و ناامنی در محیط‌های ورزشی آموزش‌های محدودی داشته‌اند و در این زمینه خلأ وجود دارد. درنهایت با جمع‌بندی مصاحبه‌های صورت گرفته و نیز مرور پیشینه پژوهش‌های مربوط به پرسنل و کارکنان شناسایی و در قالب یک پرسشنامه ۱۷ گویه‌ای فهرست شدند. گویه‌های شناسایی شده در ارتباط با نقش و اهمیت منابع انسانی (پرسنل و کارکنان رویداد) برگزارکننده مسابقات فوتبال بر امنیت ورزشگاه‌های فوتبال ایران در دو عامل فرعی بررسی صلاحیت و اعتبار کارکنان و آموزش و تمرین آنان دسته‌بندی شد. پنج گویه مربوط به بررسی سوابق و پیشینه منابع انسانی (شامل کارکنان و پرسنل استادیوم و

سایر برگزارکنندگان، نیروهای داوطلب، فروشندگان، متصدیان بلیت و غیره) در عامل صلاحیت و اعتبار (گویه‌های شماره ۴۰ تا ۴۴) و دوازده گویه در مورد آموزش روش‌های مختلف کنترل و مدیریت جمعیت، آشنایی با وظایف خود در هنگام تهدیدات امنیتی و غیره و نیز تمرین موارد فوق به همه پرسنل و کارکنان اعم از نیروهای انتظامی و امنیتی و نیز کارکنان و برگزارکنندگان روز مسابقه در عامل آموزش و تمرین (گویه‌های شماره ۴۵ تا ۵۶) قرار گرفت.

در بخش کمی پژوهش از روش تحلیل عاملی اکتشافی (روش تحلیل مؤلفه‌های اصلی) جهت تعیین عامل‌های فرعی مؤثر بر عامل پرسنل و کارکنان استفاده شد. در تحلیل عاملی اکتشافی پرسشنامه، حداقل بار عاملی مورد قبول برای هر گویه ۰/۵۵ در نظر گرفته شد. نتایج آزمون بارتلت مندرج در جدول ۲ نشان داد که استفاده از تحلیل عاملی مناسب بوده و عامل‌های ساخته‌شده از اعتبار لازم برخوردارند؛ بنابراین روایی و اگرایی پرسشنامه مورد تأیید است. میزان ثبات درونی یا پایایی نیز با استفاده از آلفای کرونباخ برای عامل صلاحیت و اعتبار برابر با ۰/۸۸ و عامل آموزش و تمرین ۰/۹۲ به دست آمد. نتایج آزمون کایسر-مایر-اولکین نیز نشان داد که تعداد نمونه‌ها برای تحلیل عاملی کفایت دارند (جدول ۲).

جدول ۲. نتایج آزمون کایسر - مایر - اولکین و بارتلت در تحلیل عاملی اکتشافی

بارتلت	KMO
خی دو ۱۷۴۳/۱۳	
درجه آزادی ۱۳۶	۰/۹۰
سطح معنی داری ۰/۰۰۱	

در تحلیل عاملی مرحله اول، همه گویه‌های پرسشنامه نیروی انسانی به دلیل بارهای عاملی بالا در فرایند تحلیل باقی‌مانده و در دو عامل به نام‌های صلاحیت و اعتبار و نیز آموزش و تمرین دسته‌بندی شدند (جدول ۲). گویه‌های مربوط به هر عامل به همراه اهمیت آنها از دیدگاه پاسخ‌دهندگان (میانگین و انحراف استاندارد) و بار عاملی مربوط به هر گویه در عامل مربوطه در جدول ۳ گزارش شده است.

جدول ۳. گویه‌ها و عامل‌های پرسشنامه پرسنل و کارکنان

عنوان عامل فرعی	میزان تبیین واریانس	اولویت گویه در عامل	گویه‌ها	انحراف استاندارد ± میانگین	بار عاملی
صلاحیت و اعتبار	۲۶/۰۷ درصد	۱	صدر کارت شناسایی عکس‌دار برای تمام پرسنل روز بازی، اصحاب رسانه و غیره	۴/۱۵ ± ۱/۰۶	۰/۸۳
		۲	استفاده از هولوگرام بر روی کارت‌های شناسایی صادره جهت جلوگیری از احتمال جعل	۴/۰۴ ± ۱/۰۷	۰/۷۵
		۳	استفاده همه نیمکت‌نشینان، کادر فنی و پرسنل برگزاری بازی از کارت شناسایی خود به صورت	۴/۰۱ ± ۱/۱۳	۰/۸۰
		۴	صدر کارت‌های شناسایی جدید و متفاوت در هر فصل برای پرسنل برگزاری بازی	۳/۹۳ ± ۱/۰۶	۰/۸۲
		۵	بررسی سابقه همه فروشندگان، کارکنان استادیوم، داوطلبین و دست‌اندرکاران برگزاری	۳/۷۵ ± ۱/۰۹	۰/۶۱
آموزش و تمرین	۳۴/۷۳ درصد	۱	آموزش پرسنل برگزاری بازی و نیروهای امنیتی در مورد نحوه رفتار با تماشاگران و	۴/۱۵ ± ۰/۹۱	۰/۶۴
		۲	آموزش تکنیک‌های مدیریت ازدحام جمعیت به نیروهای امنیتی و پرسنل برگزارکننده	۴/۱۵ ± ۰/۹۴	۰/۷۱
		۳	آموزش همه نیروهای امنیتی و پلیس استادیوم در مورد نحوه برخورد با تهدیدات بمب‌گذاری و انواع سلاح‌های شیمیایی، بیولوژیکی، تشعشعی، هسته‌ای و غیره	۴/۰۹ ± ۰/۹۸	۰/۷۱
		۴	آشنا نمودن پرسنل برگزاری بازی رویه‌های اولیه و اساسی تأمین امنیت استادیوم	۴/۰۶ ± ۰/۸۱	۰/۵۸
		۵	آشنا نمودن پرسنل برگزاری بازی با شرح وظایف و مسئولیت‌ها	۴/۰۵ ± ۰/۹۷	۰/۶۱
		۶	آموزش پرسنل کنترل‌کننده ورودی‌های استادیوم در مورد شیوه‌های بازرسی بدنی و	۴/۰۴ ± ۰/۹۳	۰/۶۵
		۷	آموزش برنامه‌های مدیریت ریسک به کارکنان استادیوم، پرسنل امنیتی و سایر نهادهای درگیر	۴/۰۲ ± ۰/۹۰	۰/۸۱

۰/۶۳	۳/۹۴ ± ۱/۰۳	افزایش دانش و آگاهی مسئولان امنیت استادیوم از طریق همکاری‌های داخلی و بین‌المللی (مثل حضور در همایش‌ها و سمینارهای مربوطه و نیز بازدید از استادیوم‌های	۸
۰/۶۰	۳/۹۰ ± ۱/۰۳	آموزش همه نیروهای داوطلب، فروشنده‌ها و افراد راهنما در مورد هشدارهای امنیتی و روش-	۹
۰/۶۶	۳/۸۴ ± ۱/۰۵	تمرین برنامه‌های مدیریت ریسک با مشارکت کارکنان استادیوم، پرسنل برگزاری و سایر نهادهای	۱۰
۰/۷۶	۳/۷۴ ± ۱/۰۴	اجرای آزمایشی عملیات (مانور) مدیریت بحران و وضعیت اورژانسی و تخلیه استادیوم	۱۱
۰/۶۷	۳/۷۰ ± ۱/۰۵	اجرای آزمایشی عملیات (مانور) تأمین امنیت استادیوم پیش از شروع فصل مسابقات	۱۲

میزان ثبات درونی یا پایایی پرسشنامه با استفاده از روش آلفای کرونباخ برای عامل‌های صلاحیت و اعتبار کارکنان ۰/۸۸، آموزش و تمرین کارکنان ۰/۹۲ به دست آمد. با توجه به انجام فرایند تحلیل عاملی اکتشافی و قرار گرفتن هر یک از گویه‌ها در یکی از عامل‌ها، روایی و اِگرای^۱ پرسشنامه نیز تأیید شد.

بر اساس اطلاعات جدول ۳، در عامل صلاحیت و اعتبار، «صدور کارت شناسایی عکس‌دار برای تمام پرسنل روز بازی، اصحاب رسانه و غیره» در اولویت بالایی قرار گرفته و با داشتن بیشترین میانگین به‌عنوان مهم‌ترین گویه شناخته شد. در این بخش، گویه «بررسی سابقه همه فروشنده‌ها، کارکنان استادیوم، داوطلبین و دست‌اندرکاران برگزاری بازی» با کسب کمترین میانگین در اولویت آخر قرار گرفت. در عامل آموزش و تمرین نیز «آموزش پرسنل برگزاری بازی و نیروهای امنیتی در مورد نحوه رفتار با تماشاگران و مهمانان» و «آموزش تکنیک‌های مدیریت ازدحام جمعیت به نیروهای امنیتی و پرسنل برگزارکننده» مهم‌ترین گویه‌ها بودند. در این عامل، گویه‌های «اجرای آزمایشی عملیات (مانور) مدیریت بحران و وضعیت اورژانسی و تخلیه استادیوم پیش از شروع فصل» و «اجرای آزمایشی عملیات (مانور) تأمین امنیت استادیوم پیش از شروع فصل مسابقات» با داشتن کمترین میانگین در اولویت آخر قرار گرفتند.

یکی از مواردی که پیش از به‌کارگیری تحلیل مسیر باید در نظر داشت، چگونگی توزیع داده‌های پژوهش است. برای تعیین نرمال بودن چند متغیره از ضریب مردیا^۲ استفاده شد و با توجه به نسبت‌های بحرانی به‌دست‌آمده برای هر متغیر ($C.R. > 2/58$) فرض عدم طبیعی بودن توزیع داده‌ها رد شد. از دیگر مفروضات تحلیل مسیر، عدم وجود هم‌خطی چندگانه^۳ بین متغیرهای مستقل است. برای تشخیص وجود هم‌خطی باید به بررسی دو شاخص عامل تورم واریانس (VIF^4) و پارامتر تحمل^۵ پرداخت. با توجه به جدول عامل تورم واریانس همه متغیرهای مستقل، کمتر از ۱۰ و پارامتر تحمل آن‌ها نیز، بیشتر از صفر و نزدیک به ۱ است که نشان از میزان پایین هم‌خطی بین متغیرهای مستقل دارد (جدول ۴).

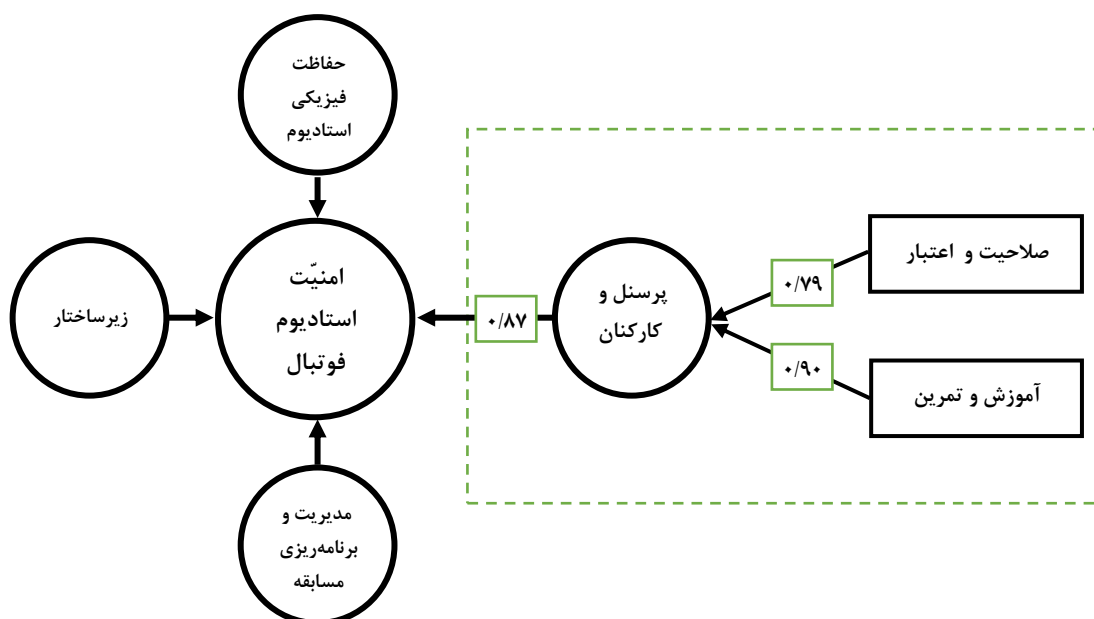
جدول ۴. شاخص‌های هم‌خطی چندگانه در متغیرهای پیش‌بینی کننده پرسنل و کارکنان مسابقه

متغیر	عامل تورم واریانس	پارامتر تحمل
صلاحیت و اعتبار	۱/۹۸	۰/۵۰
آموزش و تمرین	۱/۹۸	۰/۵۰

پس از تحلیل عاملی اکتشافی و شناسایی عامل‌های مربوط به منابع انسانی برگزارکننده مسابقه، از روش مدل‌سازی معادلات ساختاری برای تحلیل عاملی تأییدی مرتبه اول و دوم و در نهایت ارائه الگو استفاده شد^۶ (شکل ۱).

1. Divergent validity
2. Mardia's Coefficient
3. Multicollinearity
4. Variance inflation factor
5. Tolerance

۶. این مقاله گزارش بخشی از یافته‌های یک تحقیق جامع در مورد عوامل مؤثر بر امنیت استادیوم‌های فوتبال است که در آن چهار عامل اصلی مؤثر بر امنیت استادیوم‌ها (زیرساختار، حفاظت فیزیکی، پرسنل و مدیریت و برنامه ریزی مسابقه) و دوازده عامل فرعی متناظر آن‌ها شناسایی شد. شاخص‌های برازش گزارش شده در شکل ۱ مربوط به یک مدل کلی است که در مرتبه اول از دوازده عامل فرعی به چهار عامل اصلی و در مرتبه دوم از چهار عامل اصلی به عامل امنیت استادیوم رسیده است.

	χ^2	df	/df χ^2	P-value	RMSEA	NFI	NNFI	GFI	AGFI
تحلیل عاملی مرتبه اول	۸۹/۴۰	۴۸	۱/۸۶	۰/۰۰۱	۰/۰۷۸	۰/۹۷	۰/۹۸	۰/۹۱	۰/۸۵
تحلیل عاملی مرتبه دوم	۳/۱۶	۲	۱/۵۸	۰/۰۰۱	۰/۰۶۴	۰/۹۹	۰/۹۹	۰/۹۹	۰/۹۵

شکل ۱. الگوی تأثیرپذیری امنیت ورزشگاه از عامل منابع انسانی (تحلیل عاملی تأییدی مرتبه اول و دوم)

در تحلیل عاملی مرتبه اول، سازه مکنون مرتبه اول (پرسنل و کارکنان) توسط عامل‌های فرعی مؤثر بر آن (عامل‌های صلاحیت و اعتبار و نیز آموزش و تمرین در این مقاله) تبیین می‌شود. بر اساس نتایج این بخش عامل فرعی آموزش و تمرین بیشترین بار (۰/۹۰) و عامل فرعی صلاحیت و اعتبار کمترین (۰/۷۹) بار عاملی را برای مؤلفه پرسنل و کارکنان دارد. در تحلیل عاملی مرتبه دوم نیز سازه مکنون مرتبه دوم (امنیت استادیوم فوتبال) توسط عامل‌های مؤثر بر آن (عامل پرسنل و کارکنان در این مقاله) تبیین می‌شود (بار عاملی=۰/۸۷). شاخص‌های برازش مدل تحلیل عاملی تأییدی مرتبه‌های اول و دوم (شکل ۱) نشان داد که این مدل دارای اعتبار و روایی مورد قبولی است و این مدل بر اساس شاخص‌های فوق تأیید می‌شود. با استفاده از نتایج تحلیل عاملی تأییدی مرتبه اول، روایی همگرایی^۱ این الگو نیز قابل بررسی است. برای بررسی روایی همگرا دو معیار در نظر گرفته می‌شود (رامین مهر و چارستاد، ۱۳۹۲).

۱. میزان بارهای عاملی برای هر متغیر مکنون (پنهان) که باید بزرگتر از ۰/۵ و در حالت ایده‌آل بزرگتر از ۰/۷ باشند. با توجه به خروجی نرم‌افزار در حالت استاندارد، می‌توان در شکل ۱ ملاحظه نمود که بارهای عاملی همه عامل‌های فرعی جهت تبیین چهار عامل اصلی (چهار متغیر مکنون مرتبه اول) بزرگتر از ۰/۷ است.

۲. میانگین واریانس استخراج‌شده (AVE) برای هر متغیر مکنون که باید بزرگتر از ۰/۵ باشد و با استفاده از معادله زیر محاسبه می‌شود (رامین مهر و چارستاد، ۱۳۹۲):

$$luAVE = \frac{\sum_{i=1}^n \lambda_i^2}{n}$$

معادله ۱. معادله محاسبه میانگین واریانس استخراج‌شده

$i\lambda$ = بار عاملی

1. Convergent validity
2. Average Variance Extracted (AVE)

n = تعداد متغیرهای آشکار هر متغیر مکنون

با استفاده از معادله فوق میانگین واریانس استخراج‌شده برای متغیر مکنون پرسنل و کارکنان مسابقه به صورت زیر محاسبه شد و با توجه به اینکه مقدار میانگین واریانس استخراج‌شده در عامل مکنون مرتبه اول بیشتر از ۰/۵ است، روایی همگرای این سازه تأیید می‌شود.

$$AVE_{\text{پرسنل}} = \frac{(0/78)^2 + (0/90)^2}{2} = \frac{0/61 + 0/81}{2} = 0/71$$

جهت بررسی روایی تشخیصی^۱ الگو نیز میانگین واریانس استخراج‌شده با مربع (توان دوم) همبستگی بین متغیرهای مشاهده‌گر مقایسه شد. در این حالت، چنانچه میانگین واریانس استخراج‌شده بزرگتر از مربع ضریب همبستگی بین متغیرها باشد، روایی تشخیصی برای آن متغیر وجود دارد (رامین مهر و چارستاد، ۱۳۹۲).

جدول ۴. مقایسه میانگین واریانس استخراج‌شده با ضرایب همبستگی متغیرهای عامل پرسنل و کارکنان

متغیر	صلاحیت و اعتبار	آموزش و تمرین
صلاحیت و اعتبار	AVE = ۰/۷۱	
آموزش و تمرین	R ^۲ = ۰/۵۰	AVE = ۰/۷۱

در جدول ۴ مشاهده می‌شود که میانگین واریانس استخراج‌شده (AVE = ۰/۷۱) در سازه پرسنل و کارکنان بیشتر از مربع ضریب همبستگی میان دو متغیر این سازه یعنی صلاحیت و اعتبار و نیز آموزش و تمرین (R^۲ = ۰/۵۰) است؛ بنابراین سازه پرسنل و کارکنان نیز در الگوی تحلیل عاملی تأییدی مرتبه اول روایی تشخیصی دارد. پس از بررسی روایی پرسشنامه، از معادله زیر نیز برای بررسی پایایی سازه^۲ استفاده شد؛ قابل ذکر است که پایایی سازه معیاری برای تعیین سازگاری درونی متغیرهای آشکار یا مشاهده‌گر است و بر اساس یک قاعده سرانگشتی مقدار آن باید بزرگتر از ۰/۷ باشد تا بتوان ادعا کرد که سازگاری درونی یا پایایی سازه وجود دارد (رامین مهر و چارستاد، ۱۳۹۲).

$$CR = \frac{(\sum_{i=1}^n \lambda_i)^2}{(\sum_{i=1}^n \lambda_i)^2 + (\sum_{i=1}^n \delta_i)} \quad \text{معادله ۲. معادله محاسبه پایایی سازه}$$

λ_i = بار عاملی

δ_i = خطای متغیر آشکار

$$CR_{\text{پرسنل}} = \frac{(0/78 + 0/90)^2}{(0/78 + 0/90)^2 + (0/39 + 0/18)} = \frac{2/82}{2/82 + 0/65} = 0/73$$

با توجه به اینکه اعداد حاصل از معادله پایایی در سازه پرسنل و کارکنان بزرگتر از ۰/۷ هستند، بنابراین پایایی سازه فوق در تحلیل عاملی مرتبه اول مورد تأیید قرار می‌گیرد.

1. Discriminant validity
2. Construct Reliability (CR)

نتایج آزمون فرضیه‌های پژوهش نیز در جدول ۵ ارائه شده است که بر اساس آن می‌توان گفت که عامل‌های آموزش و تمرین و صلاحیت و اعتبار به‌عنوان متغیرهای مستقل بر متغیر منابع انسانی (پرسنل و کارکنان) برگزارکننده مسابقه تأثیر دارند ($P < 0/05$) و بر همین اساس فرضیه‌های پژوهش مورد تأیید قرار می‌گیرد. همچنین، عامل پرسنل و کارکنان نیز به‌طور معنی‌داری بر امنیت استادیوم‌های فوتبال تأثیرگذار بود ($P < 0/05$). همچنین نتایج نشان داد که ضریب تعیین عامل آموزش و تمرین، صلاحیت و اعتبار و پرسنل و کارکنان به ترتیب ۰/۸۱، ۰/۶۰ و ۰/۷۵ به دست آمد.

جدول ۵. نتایج آزمون فرضیه‌های پژوهش (برگرفته از نتایج تحلیل عاملی تأییدی)

متغیر مستقل	متغیر وابسته	مجدور روابط چندگانه	بار عاملی استاندارد شده	ضریب تعیین (R^2)	آماره تی	نتیجه آزمون فرضیه
پرسنل و کارکنان ←	امنیت استادیوم	۰/۷۶	۰/۸۷	۰/۷۵	۱۳/۰۵	تأیید فرضیه پژوهش
صلاحیت و اعتبار ←	پرسنل و کارکنان	۰/۶۲	۰/۷۸	۰/۶۰	۱۰/۸۷	تأیید فرضیه پژوهش
آموزش و تمرین ←	پرسنل و کارکنان	۰/۸۰	۰/۹۰	۰/۸۱	۱۳/۴۵	تأیید فرضیه پژوهش

نتایج مربوط به آزمون همبستگی اسپیرمن مندرج در جدول ۶ نیز نشان داد که هر یک از عامل‌های فرعی مربوط به منابع انسانی برگزارکننده مسابقه با یکدیگر ارتباط مثبت و معنی‌دار دارند.

جدول ۶. ارتباط بین عامل‌های منابع انسانی برگزارکننده مسابقه

متغیر	میانگین و انحراف استاندارد	میزان همبستگی	سطح معنی‌داری
صلاحیت و اعتبار	$3/98 \pm 0/90$	۰/۳۹۱	۰/۰۲۳
آموزش و تمرین	$3/92 \pm 0/78$		

بحث و نتیجه‌گیری

مهم‌ترین نتیجه پژوهش حاضر این بود که منابع انسانی (پرسنل و کارکنان) برگزارکننده مسابقات فوتبال یکی از عامل‌های اصلی مؤثر بر تأمین امنیت استادیوم‌های فوتبال است و منظور از پرسنل و کارکنان همه کارکنان (دائمی و موقت) حاضر در استادیوم‌های فوتبال جهت برگزاری مسابقات فوتبال است که شامل پرسنل امنیتی (نیروهای نظامی و انتظامی) و غیرامنیتی (کارکنان استادیوم و هیئت فوتبال، نیروهای آتش‌نشانی، اورژانس، نیروهای داوطلب و غیره) است. در ارتباط با عامل پرسنل و کارکنان دو عامل فرعی تحت عنوان بررسی پیشینه، صلاحیت و شایستگی و نیز آموزش و تمرین آنها مورد بحث است. هال (۲۰۱۰) و میل^۱ و همکاران (۲۰۱۵) کلید محافظت از زیرساخت‌هایی همچون استادیوم‌ها و اماکن ورزشی را آموزش مؤثر کارکنان و پرسنل می‌دانند و معتقدند کارکنان سازمان‌های ورزشی مسئول برگزاری مسابقه (کارکنان هیئت فوتبال و استادیوم)، نیروهای نظامی و امنیتی و همه کارکنان روز مسابقه اعم از راهنماها، فروشنده‌ها، متصدیان بلیت و غیره بهتر است به‌درستی آموزش ببینند و در مورد خط‌مشی‌ها و شیوه‌های تأمین امنیت استادیوم آگاه بوده و نقش و مسئولیت خود در طول عملیات تأمین امنیت استادیوم را به‌خوبی درک کنند (هال، ۲۰۰۶). به عقیده سیسلک (۲۰۰۹) نیز پرسنل امنیتی ماهر و صدور گواهینامه و تأییدیه برای این کارکنان از عواملی است که امنیت استادیوم را تضمین می‌کند. همچنین هال (۲۰۱۰) پیشنهاد می‌کند آموزش کارکنان جهت تأمین امنیت رویداد ورزشی در سه سطح اصلی انجام شود؛ در سطح فوقانی و گروه فرماندهی امنیت ورزش (متشکل از سازمان‌های مختلف همچون مدیریت اماکن ورزشی، پلیس، مدیریت امور اضطراری و بحران، آتش‌نشانی و خدمات اورژانس پزشکی) آموزش‌ها

1. Mil

باید در جهت ارتباطات و همکاری‌های مؤثر میان سازمان‌ها و گروه‌های مختلف حاضر در گروه فرماندهی امنیت ورزشی هدایت شود. کارکنان سطح نظارتی (سطح میانی) باید در زمینه به اجرا درآوردن خط‌مشی‌ها و رویه‌ها، سرپرستی برنامه‌های آموزش و ارزیابی پرسنل و کارکنان آموزش ببینند. در نهایت، کارکنان سطح عملیاتی (همچون مسئولان پارکینگ استادیوم، مسئولان تأسیسات، فروشندگان، کارکنان حاضر در کنار زمین مسابقه و از همه مهم‌تر نیروهای امنیتی) در مورد نحوه انجام وظیفه در شغل و جایگاه خود و نحوه کمک به تأمین امنیت استادیوم آموزش می‌بینند. نیروهای داوطلب در برگزاری رویدادهای ورزشی را نیز در ارتباط با تأمین امنیت استادیوم وظایف خاصی دارند که بهتر است در آن زمینه آموزش‌های لازم را ببینند. در این زمینه، حقدادی و همکاران (۱۳۹۶) در تحقیق خود گزارش کردند با اینکه انتخاب و گزینش نیروهای داوطلب توانمند و شایسته در موفقیت سازمان بسیار تعیین‌کننده است، لیکن فقدان آشنایی آنها با محیط درونی سازمان می‌تواند موجب بروز مشکلاتی در هماهنگی آنها با سایر کارکنان، ایجاد تعارض‌های احتمالی و بعضاً کاهش انگیزه و تعهد سازمانی و خروج آنها از سازمان گردد؛ از این رو، انجام اقداماتی از قبیل آموزش‌های توجیهی متمرکز بر اهداف، خطی مشی‌ها، قوانین و مقررات، آموزش‌های مستمر داوطلبان جهت افزایش کیفیت خدمات آنان و نیز تدوین برنامه‌های آموزشی بر اساس نیازهای داوطلبان، بتواند به آشنایی بیشتر داوطلبان با سازمان و بهبود عملکرد آنان و در نهایت حفظ و نگهداری آنها کمک نماید. آموزش پرسنل برگزاری و نیز نیروهای امنیتی استادیوم در مورد نحوه رفتار با تماشاگران (هال، ۲۰۱۰)، آموزش پرسنل کنترل‌کننده ورودی‌های استادیوم در مورد شیوه‌های بازرسی بدنی و کنترل اعتبارنامه افراد (هال، ۲۰۱۰؛ هال، ۲۰۰۶)، آموزش تکنیک‌های مدیریت جمعیت (هال، ۲۰۱۰، اس‌ونسون، ۲۰۱۲)، آموزش برنامه‌های مدیریت ریسک و روش‌های مقابله با بحران (هال، ۲۰۰۶) و در نهایت آموزش نیروهای امنیتی و پرسنل برگزاری در مورد نحوه برخورد با تهدیدات بمب‌گذاری و انواع سلاح‌های کشتار جمعی (هال، ۲۰۰۶) متغیرهایی هستند که در پژوهش حاضر مورد تأیید کارشناسان قرار گرفته و احتمالاً توجه به آنها ارتقاء امنیت استادیوم‌های فوتبال را در پی خواهد داشت. میل و همکاران (۲۰۱۵) نیز در مقاله خود آموزش افراد در مشاغل تخصصی مؤثر در فرایند تأمین امنیت اماکن و رویدادهای ورزشی را مورد تأکید قرار داده و در این زمینه دو نوع آموزش پیش از خدمت و نیز آموزش‌های در حین خدمت را مؤثر می‌دانند. در همین زمینه افزایش دانش و آگاهی مسئولان امنیت استادیوم از طریق همکاری‌های داخلی و بین‌المللی (مثل حضور در همایش‌ها و سمینارهای مربوطه و نیز بازدید از استادیوم‌های سایر کشورها) می‌تواند کمک‌کننده باشد که این یافته با نتایج تحقیق هال (۲۰۰۶) و رمضان‌اگلو (۲۰۱۲) هم‌راستا است. همچنین، میرصفیان و راسخ (۱۳۹۷) آموزش و توانمندسازی روان‌شناختی کارکنان در مدیریت بحران را مورد تأکید قرار می‌دهند. به عقیده این محققان ارتقاء توانایی‌های روان‌شناختی کارکنان می‌تواند علاوه بر گسترش بیشتر عملکردهای شغلی و حرفه‌ای آنان، بر بازدهی بیشتر آنان در زمان وقوع بحران‌ها اثرگذار بوده و در کاهش خسارات سازمانی در ابعاد مالی، انسانی، اجتماعی و سیاسی نقش اساسی داشته باشد.

نکته دیگری که در مورد پرسنل و کارکنان باید بدان توجه شود بررسی پیشینه و نیز صلاحیت (شایستگی) این افراد و صدور اعتبارنامه برای ایشان است. به عقیده هال (۲۰۱۰)، بهتر است سابقه و پیشینه کارکنانی که مسئول تأمین امنیت استادیوم در روز مسابقه هستند بررسی و تأیید شود تا از دسترسی افراد ناشناخته به استادیوم پیشگیری کرد. همچنین، این افراد باید دارای مجوز کار از سوی مراجع قانونی و نهادهای دولتی باشند (هال، ۲۰۱۰). سیسلک (۲۰۰۹) و پانترا و همکاران (۲۰۰۳) در پژوهش خود صدور کارت شناسایی عکس‌دار برای همه پرسنل برگزاری مسابقات فوتبال مورد تأکید قرار داده‌اند. البته باید توجه کرد که به‌زعم محققان پژوهش حاضر، بررسی صلاحیت و پیشینه افراد بیشتر در مورد نیروهای غیرنظامی مشارکت‌کننده در برگزاری مسابقه (زیر نظر دست‌اندرکاران برگزاری مسابقات فوتبال) قابل بحث است؛ زیرا نیروهای نظامی و امنیتی مسئول تأمین امنیت استادیوم‌های فوتبال به‌نوعی افراد شناخته‌شده و مشخص هستند و نیازی به بررسی سابقه و پیشینه آنها نیست اما در مورد نیروهای غیرنظامی به‌خصوص فروشندگان استادیوم، متصدیان بلیت، راهنماها و غیره این نوع بررسی و نیز صدور کارت شناسایی

عکس‌دار ضروری به نظر می‌رسد. به‌طور کلی صدور کارت شناسایی عکس‌دار برای تمام پرسنل روز بازی، اصحاب رسانه و غیره، استفاده از هولوگرام بر روی کارت‌های شناسایی صادره جهت جلوگیری از احتمال جعل آن‌ها نیز می‌تواند کمک‌کننده باشد. استفاده همه نیمکت‌نشینان، کادر فنی و پرسنل برگزاری بازی از کارت شناسایی خود به‌صورت گردن‌آویز در تمام لحظات کمک‌رسان مسئولان تأمین امنیت مسابقه خواهد بود. این مورد در مورد نیمکت‌نشینان و کادر فنی تیم‌های حاضر در لیگ برتر اجرا می‌شود اما در مورد برخی از عوامل برگزاری همچون متصدیان بلیت و فروشندگان به‌خوبی اجرا نمی‌شود.

در پژوهش همتی‌نژاد و همکاران (۱۳۹۵) عوامل اصلی مؤثر بر امنیت استادیوم‌های فوتبال تحلیل سلسله‌مراتبی شدند که در نهایت عامل «پرسنل و کارکنان» در اولویت آخر قرار گرفت. شاید مهم‌ترین برداشتی که از این یافته می‌توان داشت این باشد که اغلب در صورت وقوع حوادث ناگوار در استادیوم (زدوخورد بین تماشاگران و یا سایر حوادثی امنیتی) انگشت اتهام به سمت نیروهای امنیتی مسئول تأمین امنیت استادیوم نشانه می‌رود اما به‌زعم این محققان اصولاً نیروهای امنیتی باید آخرین کسانی باشند که مورد مؤاخذه قرار می‌گیرند؛ زیرا به‌زعم مشاهدات عینی و نتایج پژوهش‌های صورت گرفته در ایران، استادیوم‌های فوتبال ایران (زیرساختارها) از نظر استانداردهای امنیتی وضعیت مطلوبی ندارند (همتی‌نژاد و همکاران، ۱۳۹۵؛ خبیری و همکاران، ۱۳۸۹؛ شاه منصوری و مظفری، ۱۳۸۵؛ الهی و پورآقایی، ۱۳۸۳) و در این شرایط حتی بهترین نیروهای امنیتی نیز در حفاظت فیزیکی از این استادیوم‌ها و تأمین امنیت آن‌ها دچار مشکل خواهند بود. از سوی دیگر، به نظر می‌رسد همین مشکلات زیرساختاری کار برنامه‌ریزی و مدیریت مسابقه را نیز دچار مشکل کرده و زمینه را برای وقوع حوادث ناگوار به‌خصوص مشکلات مربوط به بی‌نظمی‌های جمعیت مستعد کرده است.

باید اذعان کرد تأمین امنیت بهترین و مجهزترین استادیوم‌ها در روز مسابقه بدون کارکنان و پرسنل امنیتی خوب و ماهر غیرممکن خواهد بود؛ بنابراین توجه به گزینش اصولی پرسنل برگزارکننده و آموزش آن‌ها از سوی دست‌اندرکاران فوتبال و نیز توجه به آموزش ویژه نیروهای نظامی و امنیتی مسئول تأمین امنیت استادیوم‌های فوتبال همواره اهمیت خواهد داشت. ضمن اینکه نیروهای نظامی و امنیتی مسئول تأمین امنیت اجتماعی شهروندان است و در این زمینه باید نهایت تلاش خود را بکنند زیرا در صورت وقوع حوادث امنیتی ناگوار در میادین ورزشی همواره باید پاسخگو باشند.

به‌عنوان نتیجه‌گیری کلی می‌توان گفت در نتیجه حوادث ناگواری که در استادیوم‌های فوتبال در کشورهای مختلف جهان اتفاق افتاده است، بهتر است صاحبان و دست‌اندرکاران استادیوم‌ها بر راهکارهای کاهش ریسک‌ها و تهدیدها و نیز توسعه و تدوین طرح‌ها، خط‌مشی‌ها، رویه‌ها و اقدامات پیشگیرانه مؤثر جهت افزایش ایمنی و امنیت این استادیوم‌ها متمرکز شوند. در همین زمینه، به دست‌اندرکاران استادیوم‌های فوتبال و سازمان‌دهندگان مسابقات فوتبال ایران پیشنهاد می‌شود تدابیری اتخاذ شود تا به لحاظ امنیتی همه کارکنان روز مسابقه اعم از متصدیان بلیت، راهنماها، فروشندگان و غیره از کارت شناسایی عکس‌دار و دارای هولوگرام به‌صورت گردن‌آویز استفاده نموده و در فرایند جذب آن‌ها سوابق و سوءپیشینه آن‌ها به‌دقت مورد توجه قرار دهند. همچنین، برای مواجهه و مقابله با هرگونه خطر و تهدید احتمالی در استادیوم، همه کارکنان روز مسابقه و نیز نیروهای انتظامی مسئول تأمین امنیت استادیوم آموزش‌های مخصوص در زمینه کنترل و مدیریت جمعیت، مدیریت ریسک و بحران، مقابله با تهدیدات تروریستی، تخلیه استادیوم و غیره ببینند و در این زمینه‌ها تمرین داشته باشند.

منابع

الهی، علیرضا و پورآقایی اردکانی، زهرا. (۱۳۸۳). بررسی وضعیت ورزشگاه‌های فوتبال کشور در مقایسه با استانداردهای اروپایی. حرکت، ۱۹، ۶۳-۷۹.

- پور کریمی، جواد؛ مهدیون، روح‌الله؛ فاضلی، ابوذر و پوربرخورداری، امین. (۱۳۸۹). ارائه الگوی نظام جامع آموزش کارکنان جمعیت هلال احمر. فصلنامه علمی امداد و نجات، ۲(۱)، ۵۶-۷۰.
- جلالی فراهانی، مجید و علی دوست قهفرخی، ابراهیم (۱۳۹۰). مدیریت رویدادها و اردوهای ورزشی. چاپ اول، تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
- حقدادی، عابد؛ شاه‌منصوری، عزت‌الله و خسروی‌زاده، اسفندیار. (۱۳۹۶). رابطه بین اقدامات مدیریت منابع انسانی و حفظ و نگهداری داوطلبان هیئت‌های ورزشی استان مرکزی. مدیریت منابع انسانی در ورزش، ۴(۲)، ۲۷۴-۲۶۳.
- خبیری، محمد؛ سجادی، سید نصرالله؛ دوستی، مرتضی و محمدیان، عسگر. (۱۳۸۹). نظرسنجی از مدیران ورزشگاه‌ها در زمینه مدیریت خطرهای احتمالی ورزشگاه‌های فوتبال ایران. مدیریت ورزشی، ۶، ۶۷-۸۳.
- رامین مهر، حمید و چارستاد، پروانه. (۱۳۹۲). روش تحقیق کمی با کاربرد مدل‌سازی معادلات ساختاری (نرم‌افزار لیزرل). چاپ اول، تهران: انتشارات ترمه.
- رحمتی، محمدمهدی و محسنی تبریزی، علیرضا. (۱۳۸۲). بررسی عامل‌های جامعه‌شناختی خشونت و پرخاشگری تماشاگران فوتبال: مطالعه موردی شهر تهران. المپیک، ۱۱(۴ و ۳)، ۷۷-۹۱.
- رحیمی، قاسم؛ امیرتاش، علی‌محمد و خبیری، محمد. (۱۳۸۱). بررسی مدیریت ایمنی در ورزشگاه‌های فوتبال کشور از دیدگاه تماشاگران، بازیکنان و مدیران اجرایی. پژوهش در علوم ورزشی، ۴، ۳۲-۵۱.
- سهرابی، آرزو؛ سهرابی، رویا و شاه‌حسینی، محمدعلی. (۱۳۹۳). ضرورت توجه به آموزش و توسعه منابع انسانی در سازمان‌ها. دومین کنفرانس بین‌المللی مدیریت چالش‌ها و راهکارها، شیراز، مرکز همایش‌های علمی همایش‌نگار: قابل دسترس در: https://www.civilica.com/Paper-ICMM02-ICMM02_771.html
- شاه‌منصوری، عزت‌الله و مظفری، سید امیر احمد. (۱۳۸۵). عوامل بروز بحران‌های ورزشی و روش پیشگیری از آنها در زمینه‌های نرم‌افزار و سخت‌افزار، جان‌افزار و رسانه‌ها. پژوهش در علوم رفتاری، ۱۲، ۸۷-۱۰۶.
- صالحی امیری، سیدرضا و افشاری نادری، افسر. (۱۳۹۰). مبانی نظری و راهبردی مدیریت ارتقای امنیت اجتماعی و فرهنگی در تهران. راهبرد، ۵۹، ۴۹-۷۶.
- کارگر، غلامعلی؛ غفوری، فرزاد؛ محمدی مقدم، یوسف و مرادی سیاسی، غلامرضا. (۱۳۹۵). ارائه الگوی عوامل تأثیرگذار بر امنیت رویدادهای ورزشی ایران. فصلنامه انتظام اجتماعی، ۴، ۱۵۷-۱۹۰.
- محمدکاظمی، رضا؛ شیخ، محمود؛ شهبازی، مهدی و راسخ، نازنین. (۱۳۸۶). بررسی علل آشوب تماشاگران فوتبال پس از شهرآورد بزرگ ایران (از دیدگاه تماشاگران). پژوهش در علوم ورزشی، ۱۷، ۱۰۱-۱۱۴.
- مشتاقیان، سهیل؛ اعتباریان، اکبر؛ نمازی‌زاده، مهدی و افخمی، مهرداد. (۱۳۹۲). بررسی عوامل مؤثر منابع انسانی بر ناکامی ورزش ایران در مسابقات المپیک ۲۰۰۸ یکن از تجارب مدیران، کارشناسان و ورزشکاران. مدیریت ورزشی، ۱۸، ۷۱-۹۸.
- میر صفیان، حمیدرضا؛ راسخ، نازنین. (۱۳۹۷). تدوین الگوی توانمندسازی روان‌شناختی کارکنان بر مدیریت بحران با توجه به نقش مدیریت تغییر در ادارات ورزش و جوانان استان اصفهان. مدیریت منابع انسانی در ورزش، ۶(۱)، ۵۱-۶۷.
- نادریان جهرمی، مسعود؛ پورسلطانی، حسین و روحانی، الهام. (۱۳۹۲). شناسایی شاخص‌ها و استانداردهای ایمنی سالن‌ها و اماکن ورزشی. مدیریت ورزشی، ۵(۳)، ۲۱-۳۶.
- همتی نژاد، مهرعلی؛ تیلور، تریسی؛ قلی‌زاده، محمدحسن و فرجی، رسول. (۱۳۹۵). اولویت‌بندی عوامل مؤثر بر امنیت ورزشگاه‌های فوتبال ایران با استفاده از روش تحلیل سلسله‌مراتبی. مدیریت ورزشی، ۸(۱)، ۱۹-۳۵.

وثوقی، منصور و خسروی نژاد، محسن. (۱۳۸۸). بررسی عوامل فرهنگی اجتماعی رفتار هیجانی تماشاگران فوتبال. پژوهشنامه علوم اجتماعی، ۳(۱)، ۱۲۵-۱۴۹.

- Cieslak, T. J. (2009). Match day security at Australian sport stadia: a case study of eight venues. *Event Management*, 13(1), 43-52.
- Cieslak, T. J., Hall, A. S., & Giardino, L. (2010). Spectators' Perceptions of Perceived Risk and Awareness of Event Safety and Venue Security: A Quasi Experimental Study. *Sport, Entertainment & Venues Tomorrow (SEVT) Conference*, Columbia, SC. Available at: <http://www.hrsm.sc.edu/SEVT/PDFs/2011%20SEVT%20PDFs/Archives%20page/2010%20SEVT%20Conference%20Proceedings.pdf>
- Cieslak, T. J., & Hall, S. A. (2010). Standardization of match day security at Australian football stadia: A Delphi study. *Australian journal of emergency management*, 26, 48-52.
- Emery, P. (2010). Past, present, future major sport event management practice: the practitioner perspective. *sport management review*, 13(2), 158-170.
- Filingeri, V., Eason, K., Waterson, P., & Haslam, R. (2017). Factors influencing experience in crowds—The participant perspective. *Applied ergonomics*, 59, 431-441.
- Hall, A. S. (2010). Sport event safety and security: the importance of training your people. *Security magazine*. Available at: <http://www.securitymagazine.com/articles/sport-event-safety-and-security-the-importance-of-training-your-people-1>
- Hall, S. A. (2006). Standards for effective security management of university sport venues. Doctoral dissertation, retrieved from ProQuest Digital dissertations database, UMI number: 3257011: 53-96.
- Hall, S. A. (2010). An Examination of British Sport Security Strategies, Legislation, and Risk Management Practices. *the sport journal*, 13(2). Available at: http://thesportjournal.org/article/tag/special_edition/page/2/
- Howie, L., & Campbell, P. (2017). Security Guards and Counter-terrorism: Gaps in Terrorism Prevention. In *Crisis and Terror in the Age of Anxiety* (pp. 177-192). Palgrave Macmillan, London.
- Mil, H. I., Sanli, S., Yildirim, A., & Domac, S. (2015). Interprofessional education model for sport security professionals in turkey. *European Scientific Journal*, 11(8), 88-104.
- Pantera, J. M., Accorsi, R., Winter, C., Gobille, R., Griveas, S., Queen, D., Insalaco, J., & Domanoski, B. (2003). Best Practices for game day security at athletic and sport. *the sport journal*, 6(4), 1-6.
- Ramazanoglu, F. (2012). Spectators' behaviour from the view of security forces in sport competitions. *Archives of Budo*, 8(2), 59-63.
- Swenson, J. S. (2012). Unsportsmanlike Conduct: The Duty Placed on Stadium Owners to Protect Against Fan Violence. *Marquette Sports Law Review*, 23(16), 135-153.
- Yusoff, N. H. (2016). Types of Deviant Behavior among Football Fans in Malaysia. *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 7(1), 59-62.

به این مقاله این گونه استناد کنید:

فرجی، رسول؛ همتی نژاد، مهرعلی و شبانی، سپیده. (۱۳۹۸). نقش و اهمیت منابع انسانی در تأمین امنیت استادیوم‌های فوتبال. نشریه مدیریت منابع انسانی در ورزش، ۶(۲)، ۱۷۹-۱۹۴.

Role and Importance of Human Resources in Security of Football Stadiums

Rasoul Faraji¹, Mehrali Hemmatinezhad², and Sepideh Shabani³

1. Assistant Professor in Sport Management, Azarbaijan Shahid Madani University

2. Professor in Sport Management, University of Guilan

3. PhD Student in Sport Management, University of Guilan

Received: 12 November 2018

Accepted: 10 June 2019

Abstract

Objective: This work aimed to investigate the role and importance of human resources in securing football stadiums.

Methodology: This study was applied in terms of its purpose, and the quantitative and quantitative approaches were used to collect data and achieve goals. In the qualitative phase, semi-structured interviews were conducted with twelve experts that were selected purposefully. In this phase, a 17-item questionnaire was developed that was answered by 144 randomly selected participants (including police officers, soccer experts, organizers, and stadium managers) in the quantitative phase. The exploratory and confirmatory factor analysis was used to analyze the quantitative data and test the research hypothesis.

Results: The results obtained showed that human resources (security and non-security forces) are one of the main factors affecting the security of the stadiums. Training personnel ($t = 13.45$, $P < 0.05$) and credentialing ($t = 10.78$, $P < 0.05$) them, respectively, with 0.90 and 0.78 loading, are two sub-factors for human resources that affect enhancement of a stadium security ($P < 0.05$).

Conclusion: Human resources involved in holding football matches should understand their role and responsibility in securing stadiums during match day operations. Also trained and accredited human resources could ensure a safe and secure environment for the spectators, athletes, and officials in stadiums.

Keywords: Sport security, Football stadium, Training, Credentialing, Event staff.

To cite this article:

Faraji, R., Hemmatinezhad, M. A., & Shabani, S. (2019). Role and Importance of Human Resources in Security of Football Stadiums. *Journal of Human Resource Management in Sport*, 6(2), 179-194.

Corresponding Author: **Rasoul Faraji**

E - mail: faraji@azaruniv.ac.ir